

munkavégzés, elköltözés, és gyakran csak a széttöredezett családok férfitagjai költöznek vissza nyugdíjas éveikre.

2011 óta végzett antropológiai és levéltári kutatások eredményeire támaszkodva ezen demográfiai, társadalmi és gazdasági változásokat, azok okait, illetve a családokra gyakorolt hatásait kívánom bemutatni az előadásban, mint esettanulmányt.

Hanvay Hajnalka

Regényhősök történelmi térben és időben. A 19. századi lengyel zsidóság - identitásválságának - ábrázolása I. B. Singer *A vagyon* című családregényében

„Kántálni kezdett, miközben olvasott. Ki gondolta volna, hogy így alakulnak a dolgok? Varsóban volt. A fia, Ezriel eltávolodott mindentől, ami zsidó. Apai kötelezettsége és felelőssége ellenére eldobta köpenyét, és orvosnak tanult. Mirele elköltözött otthonról, és a házasság gondolata nem érdekelte, fodrásznak tanult. [...] Menachem Mendel hirtelen gyerek nélkül találta magát. Mit tett vajon, tünődött, hogy ezt érdemelte? Valamiképpen mégiscsak az ő hibája.” Az idézett részlet Isaac Bashevis Singer *A vagyon* című regényében olvasható, amely a 19. század hatvanas éveitől kíséri nyomon a Jakoby-család életét. Jellegzetes korrajz tárul elénk: a lengyelországi haszid közösségekben fokozatosan bukkan fel egy új, modern gondolkodás, mely szerint a zsidóság túlélésének egyetlen lehetséges módja az asszimiláció. A két ideológia közötti ellentét azonban nemcsak a közösségen belül támaszt feszültséget: családok hullnak szét... - Előadásomban – a regényen keresztül – ezeknek az eseményeknek a családokra gyakorolt hatását szeretném bemutatni, amely – ugyan közvetve –, de kihatással lehetett a 20. század történéseire is.

Hudra Árpád

A Benedek-család két nemzedéke

Történelmi korszakok szerint nézve a székely nemzetiségű Benedek Elek (1859-1929) mese-, újság-, és regényíró, valamint fia, Benedek Marcell (1885-1969) irodalomtörténész és regényíró életének aktív része a dualizmus 1880-as éveinek elejétől az 1960-as évek elejéig terjed. Családtörténetileg is csaknem nyolcvan év. Először Benedek Elek: Édes anyaföldem – Egy nép s egy ember élete (1920) dokumentumregényét tekintjük át, elsősorban azt, hogyan lett a falusi gyerekből értelmiségi. Ennek a történetnek természetesen szerves része a Benedek-családfa története és a családalapítás is. Később, az új nemzedéket, Benedek Marcellt szemügyre véve, meg kell állapítanunk, hogy ritkán vannak egyértelmű típusok. Benedek Marcell egyaránt tartozik (felhasználva Kiss Endre tipológiáját) az örökölt tehetség, bizonyos mértékig a családi hagyományokat őrzők és a nemzedéki lázadók csoportjába. Utóbbiként az akkori modern drámát felkarolók és a munkástömegek között is terjeszteni kívánó Thália Társaság alapító tagja, a szocialista nézetekkel szimpatizáló zsidó bankárfiú, Lukács György barátja, valamint a Jászi Oszkár polgári radikális köréhez vonzó fiatalember. Az előadás a nemzedéki lázadót a *Vulkán* című, *Egy nemzedék regénye* alcímű (1918) – alapvetően önéletrajzi jellegű – műve alapján kívánja elsősorban bemutatni. A *Naplómat olvasom* (1965) 560 oldalából 475 (1893-1930) az apa, Benedek Elek élete alatti időszakról szól, mégpedig *Védőszárnyak* alatt címmel. Apa és fiú között mit is jelentett tehát a családi hagyomány megőrzésének és a nemzedéki lázadásnak a kérdése? Erre is megpróbálunk röviden válaszolni.